

Аксьонова Віра Ігорівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри профпедагогіки та соціально-гуманітарних наук Львівської академії національного авіаційного університету

УДК [002+004+316.42] (476)

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР – ФЕНОМЕН ПАРАДИГМИ КОМУНІКАТИВНО-ВІРТУАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

Глобалізація комунікативного суспільства обумовлює дух патріотизму як складного соціокультурного контексту, що відображує цілісні характеристики інформаційного суспільства, яке перетворює парадигму філософії на засадах тісної взаємодії зв'язків між суспільствами – різновиду етносоціального та планетарного соціуму. Постнеокласичний аналіз принципів, критеріїв, підходів і дискурсів міжкультурної комунікації викликає необхідність систематизації методологічних основ, розроблених вітчизняними і зарубіжними дослідниками.

Ключові слова: парадигми філософії, козакофільство, символ і значення, футурологічні обрії дійсності, цінність інформаційних відносин, природа соціокультурної комунікації, радикальні етносоціальні зміни.

СОЦИОКУЛЬТУРНОЕ ПРОСТРАНСТВО – ФЕНОМЕН ПАРАДИГМЫ КОММУНИКАТИВНО-ВИРТУАЛЬНОГО ОБЩЕСТВА

Глобализация коммуникативного общества обуславливает дух патриотизма как сложного социокультурного контекста, отображающий целостные характеристики информационного общества, которое превращает парадигму философии на основе тесного взаимодействия связей между обществами - разновидностями этносоциальной и планетарного социума. Постнеокласичний аналіз принципів, критеріїв, підходів і дискурсів міжкультурної комунікації викликає необхідність систематизації методологічних основ, розроблених вітчизняними і зарубіжними дослідниками.

Ключевые слова: парадигмы философии, казакофильство, символ и значение, футурологические горизонты действительности, ценность информационных отношений, природа социокультурной коммуникации, радикальные этносоциальные изменения.

SOCIO-CULTURAL SPACE - PHENOMENON OF THE PARADIGM OF COMMUNICATIVE SOCIETY

The phenomenon of global communication society makes an analysis of the spirit of patriotism as a complex social and cultural context that reflects a coherent set of relations: education characterize the Information Society, which transforms the paradigm of philosophy on the basis of communication because of the close interaction and binding ties between societies - Ethno-Social and the kind of global society. Presented postneoklasychnyy analysis, due to the need to systematize theoretical and methodological foundations, principles, criteria, approaches and intercultural communication discourse developed by domestic and foreign researchers.

Key words: paradigm of philosophy of, Cossacophilism, symbol and meaning Futurological horizon reality, the value of information relations, communications patriotic nature, radical ethno-social changes.

Метафізичний вимір міжнаціонального спілкування в Україні є властивістю складної сентенції в обрядах оновлення соціокультурної комунікації та власної футурологічної самоідентифікації українського поступу, як дії відродження «гетьмансько-козацького типу цивілізації» на рубежі ХХІ ст. Парадигма філософії козакофільства є реальний відбиток ідейних знаків часу: починає «свій біг» з перемоги війська Б. Хмельницького у битві на Жовтих Водах 16 травня 1648 р., що поступово висвітлює свій патріотично-комунікативний контекст, долаючи провіціальну меншовартість у демократизації національної державності.

Становлення шляхетної думки є також специфічним втіленням у козафільстві принципів футурологічного становлення феноменології національного духу (Платон, В. Вернадський, В. Розанов). Еволюційне відтворення Духу соціуму, як «гетьмансько-козацького типу цивілізації», вплинувши на взаємозбагачення європейських цінностей, подолання охлократичних перешкод розвитку держави є збагаченням Духу соціуму у площині української ідеї, тобто надією цивілізованої особистості на її державно-саморегулятивне і клерикальне відтворення, також під впливом реформ в соціокультурному просторі освіти тощо.

У Платона уже, наприклад, з'являється термін «філософія», де в якості основної субстанційної ознаки виставляється прагнення кращих носіїв людської душі до гносеологічного розуміння метафізично-самодостатньої істини, яку шляхетна людина осмислює, – за допомогою розумного улаштування звичайного і надзвичайного сенсів національного буття [9, С. 46]. «Античні мислителі, – на думку О. Лосєва, – завжди намагались об'єднати неперервне становлення з перервними, тобто тимчасовими структурами буття».

Проблема футурологічного відновлення традиції козацького гетьманату в сучасній Україні є виявленням Духу добра як надії козацького розуміння: починає «своє дієство» з перемоги патріотичної дійсності, що поступово висвітлює свій комунікативний контекст у демократизації національної державності (Б. Антоненко-Давидович). Добро виявляє переможний дух соборності і зараз, часто-густо попри негативізму глобалізаційних (нівелюючих) процесів або загостренню на пострадянському просторі національних конфліктів. Становлення європейської політичної нації, що має надію мирно зберегти соборний характер своєї «соціокультурної надії»: вже у близькій перспективі розкриває «соціокультурні зміни на межі тисячоліть». Бо розбудова української держави неможлива без громадянської уваги до особливостей становлення всезагального політичного самовизначення українського народу, як європейської політичної нації (Є. Р. Борінштейн). Але як національна ідея може когось об'єднати, коли в нашому суспільстві немає єдності ні до розуміння її самої, ні до соборного розуміння «конфесійної єдності», бо є принципові політичні розбіжності у позиції патріотів під час переходу на нові конституційні засади, хоча цим вони якісно відрізняють себе від войовничих націоналістів, або націонал – нігілістів. Це надзвичайно складне питання, яке «червоною ниткою» проходить через дослідження філософів української ідеї на рубежі XX – XXI ст. (О. Шморгун) [12, с. 262-270].

Задля того, щоб суверенний представник етнічного розмаїття, наприклад, караїми чи кримські татари вважали себе гідними патріотичної участі в становленні цивілізованості українського політичного утворення, потрібно вміти вільно репрезентувати духовну силу соборної ідеї; необхідно знайти певний інтегруючий фактор, який зможе і еволюційно, і соборно об'єднати різні етнічні та конфесійні традиції й компоненти в єдину політичну націю. Саме цей метафізичний фактор і мається на увазі, коли є культура мовного знаходження себе у історичних компонентах номінації вищих сенсів, що трансцендентно виокремлюють українську ідею, як надію цивілізованих патріотів. При людській досконалості є вирахування у собі та у всьому українському соціумі тієї еволюційно-історичної ходи, щоб виявилась Божа справедливість європейського націєгенезу.

Усвідомлюючи теоретичні й практичні складності проблеми, відтворення на тлі соборного духу нової громадянської спільноти, треба в історіографії дослідити історичні етапи становлення української політичної нації крізь призму соціокомунікативної діяльності мас громадського осмислення козакофільства як оптимізації духу нащадків козацьких героїв та окремих, найбільш видатних представників нескореної України, які, власне, і заклали фундамент її (політичної нації) громадсько-політичної самосвідомості, виразившей магістральную тенденцію человеческого прогресса» (В. К. Кантор) [7, с. 24]. В Україні патріотична або націоналістична еліта вчасно на кризовий цей феномен не звернули увагу: в основі цієї міфологеми було постмодерністське тлумачення тези «Москва – третій Рим». Для аналізу реалій наступної екологічної доби, розгляд характеру історичного духу, показує сенс духовних інтенцій, тепер і тоді, відтворюють самотутність і буття суспільства Імперська ідея

ігнорує мету «постлюдини» – торкнутися «парадоксів переможного духу»: але є ризики перманентного «бунту мас», що є проявом тотального контексту будь-якої революції в обріях освітнього простору української державності (В. Кізіма). [8, с. 20-30]

Сила національної державності у здійсненні добра конкретного (історичного) народу: спрямована на знищення зла, щоб еволюційно перевести стихію етногенезу в соборність націєгенезу, захищаючись від ворожих намірів чужоземців, навіть гібридно-ситуативних проявів зла, в тому числі деяких дій політиків – сусідів. Добро абсолютно, хоча і зло не можна так просто знищити, лише спрямовуючи всю волю політичної нації на його винищення, – його також можна, навіть за допомоги освіти, релігії, економіки, підтримку «світових гравців» поступово витіснити... Дуже часто, за псевдо-релігійною філософією, воля до самого знищення, обертається на свою протилежність. У цьому полягає внутрішнє протиріччя соціокультурної діяльності, – як боротьба суверенітету за виявлення національної сутності. Метафізичний сенс розумної політики добросусідства можливий лише на підставах дієвої моральності, коли в надії цивілізовані патріоти засуджують гріх пасивності у боротьбі із злом, як гріховним проявом антисупільної волі. Внутрішня безглуздість зла у соціокультурному контексті визначається тим, що є соборний первень цивілізованого націєгенезу, оскільки метафізика надії узгоджує принципи Вічносущого (добро) з європейськими (загальнолюдськими) цінностями.

Обрану молодими патріотами тему негайної реалізації української ідеї вважають відомі європейські експерти вельми актуальною. «Метафізика козакофільства» діє через узагальнення ідеалів і тих спільнот, що репрезентують опозиційний громадський рух.

Сценарій актуалізації соціокомунікативної надії для реалізації футурологічно-позитивного сенсу нашої мрії в тому, щоб духовна еліта могла з'ясувати у якій мірі міфологічне знання (про козацьке минуле) несе на собі реальний відбиток сучасної метафізики національної ідеї, як часу героїчної екзистенції, – доби відмови і від духу перманентного провокування «бунту мас» і відтворення всього того, що уособлює сукупність особових якостей того чи іншого аспекту націєгенезу. В освітній площині, наприклад, не прижився дух войовничого націоналізму, бо він іноді гальмує творчий початок ідеалів цивілізованого рівня буття. Метафізичне освоєння спадку «батьків нації» (чим радикали будь – якого кольору, заважають процесу визначення європейських етносоціальних правил) виявляє ідеальну сукупність громадської відповідальності тих еліт, що критично сприйняли перманентні гасла бунтуючих особистостей.

Філософеми української ідеї не є лише поверхове вдосконалення суспільної життєдіяльності «нащадків великих предків»; цим вільно-невільно припинюється ступінь етносоціального й духовного становлення суверенітету історичної нації (така модель, – за рівнем бездуховної реалізації інтенцій Вічносущого, лише обмежує дух козакофільства) як моменту метафізики надії, і, ледве-ледве, може бути використаною для започаткування у площині історичної пам'яті подальших напрямків дослідження інших аспектів цієї важливої проблеми).

Великий Кобзар, як відомо, історичну необхідність збереження пам'яті про «дух козакофільства» пов'язував з поняттям «великої родини». Так, у «Заповіті», рефлексуючи над цим поняттям, він рішучо відкидає дух вульгарного соціологізму, що відтворює «повзучу» деструкцію в «уламках» гетьманату, – людину-хохла або малороса. На цьому наголошували і інші українські корифеї: потрібно перемогти деструктивні обставини напівколонізованої дійсності, щоб створювати не «розшматування», а щось ідеальне, треба щоб завжди патріотична людина «розміщувала» перед собою взірці для поваги історичного минулого. (Г. Сковорода, М. Гоголь, І. Франко, Т. Шевченко). Метафізика нації – прогнозований засіб, як орієнтир виживання навіть під час посилення негативізмів етносоціальної «деструкції», тобто руйнівних наслідків зовнішньої або внутрішньої політики, що значно зіпсує сучасну атмосферу соціокультурного буття.

Втім, постнекласична метафізика дослідження може охоплювати історико-

політологічну логістику або футурологію реконструкції історії політичної думки, відкинувши в «архів» дух літописної реконструкції романтично-просвітницької ходи. Треба спадщину духовних лідерів нації виявити в аспекті футурології, що визначає процесуальну логіку елітоутворення як «чудесний» контекст філософії історії, яка у цьому разі стає оптимальним засобом розуміння «субстанційної» – трансцендентної глибини проникнення представників духовної еліти в сутність і структуру самого національного буття, що охоплює дух націєтворення в житті й долі видатних осіб, як ідейної глибини нашої мрії. У творчості корифеїв висвітлюється соціокультурна динаміка, так і вплив їх конкретної ролі в історичному процесі.

У першу чергу, Т. Шевченка, М. Гоголя, Л. Українку чи І. Франка, як «батьків нації», завжди турбувала сама методологія власної філософії історії, що має посилювати увагу суспільства до межі часу і простору, зокрема процесу становлення цивілізованості громадян. Дискурс змагання за суверенітет держави є теж історичне тлумачення само-регулятивних особливостей становлення і включає категоріальний аналіз суверенної влади, і патріотичних аспектів політичної нації. Статуси та умови на соціальній її «горизонталі» громадській, за швидкістю зрушення, комплексно зумовлюють захист європейських пріоритетів. Дух метаморфоз політичної надії завдяки онтологічному тлумаченню навколишнього світу української політичної нації висвітлює рівень цивілізованих умов буття – багатозначно впливає на дух втілення Вічно-сущим етно-національних змін, з обґрунтуванням вільного відмовлення від стереотипів малоросіяництва тощо.

До розуміння екзистенціалів Вічносущого екософія, не випадково, залучає постаті російської й української філософії (Т. Шевченко, М. Гоголь чи стратегіми ноосфери), щоб номінувати сучасне козацьке гетьманство за ознаками метафізичного відгалуження штучного розвитку інтелектуальної гри – за створеними постнекласичними правилами, через виявлення так званого громадського суб'єкта, що нівелює дух проімперських нормативів.

Дослідження «малоросійської меншовартості», яке заторкує також положення про трансцендентний вплив носіїв ноосферної діяльності, виявляє цілісність природи патріотичної діяльності як екософського виміру ознак духовної повсякденної атмосфери, на що вперше вказав В.Вернадський, як ініціатор опредметнення екоонтологічної значущості елітних і маргінальних груп впливу, що дає можливість певним чином розуміння сучасної стратегії як «партії влади», так і подолання еволюційно інерції носіїв так званої «малоросійської меншовартості», виявляючи цілісність цивілізованого громадського суспільства і статус буття історичної освіти у контексті екософського поля метафізичного дискурсу тощо [7, с. 30-32].

Категорія метафізики надії у трансцензусі ракурсів «націєтворення» вказує на обсяг громадських норм, що відповідають цивілізаційним ідеалам власної національної освітньої політики, яка являє нажите «річчю-в-собі», за її соціокультурним усвідомленням, знімає в дихомотії «свій – інший» – номінацію антагоністичної домінанти, визначимо її субстанційність через монадологічне поняття «інтерсуб'єктивність» (Е. Гуссерль): найвитонченіший синтез духовних антитез включає цілісну гармонію епістемології, природи, етносу та соціуму. Так, категоріальний сенс Вічно сущого в індуктивній формі тоді вже конкретизує абстрактну можливість бачити сутність «у будь-якій волосинці (речі) і кровинці, щоб був «гроб» і «перст» ... і є в тій кровинці частинка, яка до життя..., що допомагає лікареві лікувати, це її «дух» і «життєдайність», її піднесення за метафізикою історії як «вставання»..., що залишається в дітях» (В. Розанов). Шляхетна гідність зараз має екософське призначення, таким чином номінується свобода і гідність людини, з її трансцендентним націєгенезом властивостей «над – Я» (у вигляді спільного та відмінного).

Гідність носія цивілізованої державної ідеї навіть альтернативне суспільство зумовлює поважати українську ідею, як сучасну патріотичну цінність щодо універсального осмислення націократичного міфологізму. Патріотичною елітою використовується розуміння станів буття як аксіологічного сенсу духу козакофільства, історично виокремивши підходи Т. Шевченка до мультикультуралізму. Що є важливою прикметою метафізики надії? Головною прикметою є

«надія на ненасилля», бо вибір шляхетної критики корифеїв – висвітлення проблем, – відкинув імітації втілення гуманістики прогнозів, бо половинчасте націєтворення та елітоутворення ведуть у тупик, оскільки тільки цивілізоване козакофільство стимулює розповсюдження нормативних ознак європейських етнонаціональних ідеалів по всіх усядах. Там де є патріотична еліта, дуже раптово виявляються, нібито «чудесним» чином, рушійні сили національної справи або футурологічні ознаки подальшої ходи інтенсивної архетипізації духовного розвитку майбутнього у вимірі форм цивілізаційної комунікації, виявивши особливості тез лібералізації та демократизації, як ментального підґрунтя активності «середнього класу».

Виявлення гуманістики інтерпретації національної ідеї інтелігенцією, значно ефективніше формує дух патріотичного самовизначення захисників пам'яті про «козацьку особистість» або її толерантне ставлення до всіх учасників «громадянського руху», до носіїв правдолюбства будь-якого етнічного походження, зокрема з-поміж носіїв свідомої поваги до цивілізованих європейських цінностей.

Суверенітет держави, наприклад, сприятиме втіленню духу соціокомунікативної надії, репрезентує настрої на користь збереження соборного характеру сучасної України. Хода націєтворення знімає суперечливі моменти осмислення екстремізму і сепаратизму, оскільки духовна еліта повинна еволюційно поглиблювати українські ідеали, що йде від духовного тлумачення «вищих сенсів буття», – в контексті історичного Логосу.

Зняття тягара історичного та політичного навантаження «напівколонізованого малоросійства» (ми їх намагаємося, виходячи з метафізичних сенсів уникати, щоб не було непорозумінь між філософським і політичним значенням суті цивілізованого державно-суверенного становлення, – в процесі метафізичного осмислення деструкції, що гальмує створення сутнісно-комунікативного сценарію здійснення національної ідеї).

Ми аналізуємо «філософію деструкції» на основі творчості (самотворчості) Вічносущого (В. Вернадський). Деструкція завжди викривлювала дух природи, етносу, освіти, примітивізуючи, як «необхідне зло», його героїчну складову, коли Вічно суще підноситься лише як черговий заклик до бунту, а не як загальна підстава пізнання субстанційних ідеалів європейського націєтворення. В такий самий вульгарний спосіб адепти войовничого осмислення майбутнього, в якому поняття «освітній простір» підноситься взагалі у бюрократичний спосіб, що не є виняткова потреба для виживання носіїв шляхетності (лише для деякого здійснення зовнішніх бажань біомаси), що гідна до вищих шаблів європейського цивілізованого державотворення, але поступово «по краплі» позбавляється рабських комплексів на шляхах громадського ненасилля).

«Тут – освітній простір національного буття», як засвідчує хода неперервних ознак метафізики надії, виявляє футурологічну правомірність не стільки у відмові від пошуку стереотипів войовничого націоналізму, скільки від примітивізму вульгарного тлумачення інтенції національної ідеї.

Криза інтелектуальних цінностей, однак, потребує активізації всіх складових громадської динаміки, духовно-сенсового реалізування потенціалу розуміння, бо це викликає постнеокласичне осмислювання сенсу передчасних хворобливих і болісних феноменів, що може призвести до тимчасового краху соціального романтизму. В останні півтора десятиліття є ознаки «перманентної кризи», – дають певні підстави припускати, що освітня інституція з чинника сприяння «рівності можливостей» часто-густо перетворюється на сприяння «соціальній закритості» на полюсах освітньої, а відповідно і соціальної ієрархії.

Відомі західні філософи теж зазначають, що головне значення серед зростаючих проблем, швидко змінюваних сучасних суспільств, мають структурні диференціації – головний стрижень аналізу в економічній та соціологічній теоріях.

Криза нерідко пов'язана з рівнем так званої «західнофобії» та розгортанням гуманістики інформаційно-комунікативного самопізнання молодим фахівцем як духовних монад, так і громадських суперечок, що гальмує практичне втілення нових поки ще

абстрактних підходів до сучасних потреб Духу істини, перекреслюючи вульгарно-соціологічне тлумачення практики реформування освіти.

Перехід від індустріального виробництва до науково-інформаційних технологій є головною передумовою успіху України, але необхідною, умовою її конкурентоспроможності у світі. Досягнення високих освітніх стандартів, є тривалий чинник, на відміну від індустріального суспільства; в інформаційному - все вирішуватиме рівень розвитку особистості, уміння кожної людини працювати за сучасними вимогами. Нарощування інтелектуального потенціалу як окремої людини, так і цілісних держав залежить від стану освіти і науки, саме вони визначають вільні позиції в сучасному світі. На основі футурологічного аналізу з позицій «сім'ї великій, новій» сучасна метафізика економіки намагається осмислювати національну ідею у творчості Т. Шевченка – у етносоціальному ракурсі поняття «гетьмансько-козацького товариства». У цих рядках викладено головний дух футурології, як мотивування принципів наших націонал-патріотичних традицій, що вимагає від світового товариства реальної допомоги для проведення економічної модернізації, попри гібридні війни, та реальні заходи для припинення анексії Криму та Донбасу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аксьонова В.І. Міжкультурна комунікація як атрибут соціокультурної життєдіяльності суспільства / В.І. Аксьонова// Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: Зб. Наук. пр. за ред. проф. Воронкової В.Г. - Запоріжжя: Вид-во ЗДІА. 2011. - Вип.45. - С. 128-141.
2. Аристотель. Политика / Аристотель; пер. с древнегреч.// Сочинская В.4-х т. - М.: Мысль. 1983. - Т 4. - С. 375-644. - (Философское наследие).
3. Борінштейн Є.Р. Особливості соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства/ Євген Руславович Борінштейн. Автореферат ...доктора філософських наук. Спеціальність 09.00.03 - соціальна філософія та філософія історії. - Одеса. Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського. - 2010. - 34 с.
4. Борінштейн Є.Р. Соціокультурні особливості мовної особистості/ Євген Руславович Борінштейн// Соціальна психологія. - 2004. - №5. - С.63-71.
5. Боринштейн Е.Р. Самореализация личности в трансформирующемся украинском обществе. /Е.Р. Боринштейн//Перспективы. -2005. - № 3. – С 102-107.
6. Вернадський В. И. . Украинский вопрос и русское общество / В.И. Вернадский // Родина. – 1990. - №4 – С. 90-95
7. Кантор В. К. Западничество как проблема «русского пути» /В. К. Кантор // Вопросы философии – 1993. - №4. – С.24-34.
8. Кізіма В. Ідея та принципи постнекласичної освіти/ Володимир Кізіма// Вища освіта України. – 2003. - №2. – С.20-30.
9. Платон. Діалоги / Пер. с. древнегреч. Сост., и авт. вступит. статьи А. Ф. Лосев. Авт. примеч. А.А.Тахо-Годи.-М.: Мысль, 1986.-607с.-(Филос. наследие).
10. Розанов В. От чего не удался памятник Гоголю?/Василий Роза-нов//Сочинения. –М: Советская Россия, 1990.-С. 345-351.
11. Скловський І.З. Клерикальний фактор і його вплив на сутнісно-політичні змагання України/І.З.Скловський, О.І. Скловська//Політичний вісник. Минуле і сучасність. К.: Київський держ. ун-т, 1993. – Част.ІІ – С. 12-15.
12. Шморгун О.О. Етнонаціональний вимір антикризової моделі розвитку та Україна. Ліберальна версія європейського державотворення .Європейський Захід проти Сходу//Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей. Зб. наук. пр. – Львів: Ун-т банків справи НБУ, 2014. – С. 262-279.